

Bakgrund

Efter en blodig befrielsekamp blev Algeriet 1962 självständigt från Frankrike. Den forna befrielseörelsen FLN grep tidigt makten och landet blev i praktiken en enpartistat, uppbackad av landets militärmakt. I slutet av 1990-talet ledde den svaga ekonomi med hög arbetslöshet och ett förbud mot oppositionella partier till våldsamma upplöpp och strejker bland, framförallt, landets unga invånare. Oroligheterna ledde fram till politiska val, där den muslimska och på landsorten populära oppositionsgruppen FIS fick stora framgångar. Av rädsla att förlora makten ogiltigförklarade regeringen dock valen och FIS förbjöds. Reaktionerna blev våldsamma, särskilt bland landets mer radikala muslimer och flera organisationer började en väpnad kamp mot regeringen och för införandet av en muslimsk stat.

Under 1990-talet eskalerade våldet och krig utbröt, där muslimska rebellgrupper förde en blodig kamp som innefattade attacker och bombdåd mot politiska mål men även brutala övergrepp mot civilbefolkningen på landsbygden. Regeringsstyrkorna svarade med hårdför vedergällning som ofta innefattade tortyr och försvinnanden, vilket även drabbade många oskyldiga. I takt med att övergreppen mot civila blev allt fler, minskade dock stödet bland algerierna drastiskt för de muslimska gruppernas kamp. Samtidigt utfärdade regeringen en amnesti för personer som ingått i olika rebellgrupper. Något som ledde till att stridigheterna bedarrade i början av 2000-talet och att flera militära grupper lade ner vapen och i en del fall upplöstes vissa grupper helt. Uppskattningsvis har mellan 100 000 och 150 000 människor dött i direkt följd av konflikten.¹

Konflikten idag

Att de flesta muslimska rebellgrupper har upplöstes har fått till följd att konflikten inte är lika intensiv idag som under inbördeskriget på 1990-talet. Kvar bland de militanta muslimska grupperingarna finns endast *Groupe Salafite pour la predication et la combat* (GSPC) som varit aktiv i konflikten sedan 1999. Det har ryktats att rebellgruppen har fått stöd i form av vapenleveranser från Iran och ett återkommande påstående är att GSPC har kopplingar till Al-Qaida.²

Under 2006 beräknades cirka 250 personer ha dödats till följd av konflikten mellan GSPC och regeringsstyrkor.

Stridigheterna fördes nästan uteslutande i några få landsbygdsområden, där GSPC försökte dra sig undan de militärt överlägsna regeringsstyrkorna och därifrån inrikta sig på gerillakrigsföring. GSPC gjorde då och då även sig påmind i Algeriets städer, genom bombattacker mot olika politiska mål. Regeringsstyrkor fortsatte å sin sida att tortera och godtyckligt fängsla misstänkta rebeller. I och med detta förblev konflikten våldsam, trots att GSPC 2006 bedömdes vara en relativt svag organisation, med få medlemmar och utan egentligt stöd hos den algeriska befolkningen.³

I januari 2007 bytte GSPC namn till Al-Qa'idah Organization in the Land of the Islamic Maghreb (AQIM), något som bekräftar kopplingen till Al-Qaida.⁴ Antalet dödade till följd av konflikten minskade successivt under flera års tid, men i juli och augusti 2007 skedde självmordsattacker mot regeringssoldater och regeringstrupper påstods ha dödat cirka 60 rebeller.⁵

Under 2008 fortsatte konflikten i enlighet med det mönster som skapats under 2007, regeringstyrkor fortsatte insistera på att AQIM var besegrade. Men AQIM låg ofta i bakhåll på militära och polisiära styrkor, och använde sig vid flera tillfällen av fjärrutlösta bomber men också självmordsbombare och skottlossning.⁶ Under 2008 föll även civila offer för självmordsbombare. I februari 2009 angavs det att en ledande medlem för al-Qaidas nordafrikanska gren ska ha gett upp och överlämnat sig till de lokala myndigheterna.⁷

Hur kan konflikten lösas?

För att konflikten ska kunna få en fredlig lösning krävs främst att den algeriska regeringen genomför en rad åtgärder som motverkar orsakerna till varför vissa medborgare väljer att stödja militanta islamistiska grupperingar som AQIM, och inte som nu där man nästan helt inriktar sig mot en militär lösning på problemet.

- Regeringen bör skynda på den demokratiska process som kan skymtas i landet. Regeringen bör även ta ett tydligt ansvar för skyddet och efterlevnaden av politiska, civila och sociala rättigheter kraftfullt förstärks och förbättras. Oppositionen måste få likvärdiga chanser att delta i den politiska diskussionen, inte minst de

mer moderata muslimska grupperingar som finns i landet.

- Att regeringen, med hjälp av sina internationella relationer och landets rika naturtillgångar, får till stånd ekonomiska reformer som får bukt på den skyhöga arbetslösheten bland algeriska ungdomar. På så sätt kan den frustration och det missnöje som finns bland Algeriets unga dämpas och detta kan förhindra att missnöjet omvandlas till nya oroligheter och uppror. Ett ekonomiskt välmående Algeriet skulle försvaga rekrytering och sympatier för AQIM ytterligare.
- Landets militärmakt måste få en mindre betydande roll för samhället och för Algeriets politiska utveckling och dagordning. Militären måste i högre grad börja lyda under de folkvalda politikernas vilja, inte tvärtom som tidigare varit fallet.
- Den lag om amnesti för f.d. stridande soldater, som antagits förhindrar att de grova brott och övergrepp som såväl rebeller som regeringsstyrkor gjort sig skyldiga till utreds. På så sätt kommer aldrig de ansvariga att ställas inför rätta och straffas. I och med detta kommer anhöriga varken få reda på vad som hänt eller möjlighet till upprättelse. Detta hindrar den algeriska befolkningen att enas och gå vidare och lagen om amnesti borde i och med detta upphöra. Istället bör en sanningskommission, i samma anda som i Sydafrika efter slutet på apartheidtiden, inrättas. Då ges en möjlighet att uppdaga de brott som begåtts, samtidigt som drabbade och anhöriga kan få en chans till upprättelse och försoning.

Vad bör Sverige och andra internationella aktörer göra?

- USA bör flytta sitt nuvarande fokus på terroristbekämpning och militärt stöd till Algeriet, till mer långsiktigt stabiliserande metoder som exempelvis bistånd och handelsavtal. I och med USA:s nuvarande agerande i landet, där kriget mot terrorismen överskuggar det mesta,

skänks legitimitet till en odemokratisk regering och möjliggör att övergrepp mot de mänskliga rättigheterna fortsätter drabba civilbefolkningen. Landet bör istället utöva hårdare tryck mot den sittande regimen att införa demokratiska reformer.

- EU och därigenom Sverige bör, inom ramen för de befintliga samarbetsavtal som finns⁸, anstränga sig att ytterligare underlätta en demokratisk och ekonomiskt gynnsam process i Algeriet. Samarbete gällande säkerhetsfrågor och terroristbekämpning har tidigare varit centralt men i EU:s ramverk⁹ för samarbetet med Algeriet de kommande åren poängteras även vikten av närmare ekonomiskt, politiskt och socialt samarbete och bistånd. Sverige bör här aktivt se till så att samtliga aspekter i detta ramverk uppmärksammas och efterlevs.

Fotnoter

¹ Institutionen för freds- och konfliktforskning, Uppsala Universitet, <http://www.pcr.uu.se/database/conflictSummary.php?bcID=2>

² Ibid.1.792367

³ Institutionen för freds- och konfliktforskning, Uppsala Universitet, <http://www.pcr.uu.se/database/conflictInformation.php?years=2006&bcID=2&variables%5B%5D=1&variables%5B%5D=2&variables%5B%5D=3&variables%5B%5D=4&variables%5B%5D=5&variables%5B%5D=6&variables%5B%5D=7&variables%5B%5D=8&variables%5B%5D=9&variables%5B%5D=10&button=+Search+>

⁴ http://www.pcr-uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=3&regionSelect=1-Northern_Africa#

⁵ International Crisis Group, Crisiswatch, http://www.crisis-group.org/home/index.cfm?action=cw_search&l=1&t=1&cw_country=3&cw_date=

⁶ http://www.pcr-uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=3&regionSelect=1-Northern_Africa#

⁷ http://www.dn.se/nyheter/varlden/algerisk_militant_gav_upp-1.792367

⁸ Se <http://europa.eu/scadplus/leg/sv/lvb/r14104.htm>

⁹ Se http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_csp_nip_algeria_en.pdf